A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2005. július 7. *

A C-383/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2003. szeptember 12-én érkezett 2003. szeptember 4-i határozatával terjesztett elő az előtte

Ergül Dogan

és

a **Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, R. Schintgen (előadó) és P. Kūris bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— E. Dogan képviseletében A. Summer, N. Schertler és N. Stieger Rechtsanwälte,

— az oszták kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,

— a német kormány képviseletében A. Tiemann, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Rozet és H. Kreppel, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 társulási tanácsi határozat (a továbbiakban: 1/80 határozat)

6. cikkének értelmezésére irányul. A Társulási Tanácsot az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészről a Török Köztársaság, másrészről az Európai Gazdasági Közösség tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal (HL 1964. 217., 3685. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás létesítette.

2 E kérelmet az E. Dogan török állampolgár és a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg (vorarlbergi tartományi biztonsági igazgatóság) között az osztrák államterületről való kiutasítás miatt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

3 Az 1/80 határozat 6. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A családtagok szabad munkavállalásra való jogosultságáról szóló 7. cikk sérelme nélkül, valamely tagállam hivatalos munkaerőpiacán jelen lévő török munkavállaló ebben a tagállamban

— egy év hivatalos foglalkoztatás után jogosult arra, hogy munkavállalási engedélyét ugyanannál a munkaadónál megújítsa, amennyiben munkahellyel rendelkezik;

— három év hivatalos foglalkoztatás után — és a Közösség tagállamai munkavállalóinak biztosítandó elsőbbségre is figyelemmel — jogosult arra, hogy ugyanazon foglalkozás vonatkozásában a választása szerinti munkaadónál pályázzon hivatalos feltételek mellett e tagállam munkaügyi hatóságánál bejelentett állásajánlatra;

— négy év hivatalos foglalkoztatás után jogosult a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő munkavállalásra.

(2) Az éves szabadság és az anyaság, munkahelyi baleset vagy rövid betegség miatti távollét beleszámít a hivatalos foglalkoztatás idejébe. Az önhibán kívüli munkanélküliség időtartama, amelyet az illetékes hatóságok szabályosan megállapítottak, valamint a hosszabb betegség miatti távollét ugyan nem számít bele a hivatalos foglalkoztatás idejébe, de nem érinti a korábbi foglalkoztatási időtartam alatt megszerzett jogokat." [nem hivatalos fordítás]

4 E határozat 7. cikke szerint:

„Valamely tagállam hivatalos munkaerőpiacán jelen lévő török munkavállaló családtagja, aki engedélyt kapott arra, hogy hozzá költözzön,

— jogosult — a Közösség tagállamai munkavállalóinak biztosítandó elsőbbségre is figyelemmel — bármely állásajánlatra pályázni, amennyiben ott már legalább három éve szabályszerű lakóhellyel rendelkezik;

— jogosult a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő szabad munkavállalásra, amennyiben ott legalább öt éve szabályszerű lakóhellyel rendelkezik.

A török munkavállaló gyermeke, aki a fogadó országban szakképzésben vett részt, az érintett tagállamban való tartózkodása időtartamától függetlenül pályázhat minden állásajánlatra, amennyiben egyik szülője az érintett tagállamban legalább három éve szabályszerűen alkalmazásban állt." [nem hivatalos fordítás]

5 Ugyanezen határozat 14. cikkének (1) bekezdése szerint:

„E szakasz rendelkezéseit a közrend, a közbiztonság és a közegészség miatt indokolt korlátozásokra is figyelemmel kell alkalmazni." [nem hivatalos fordítás]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

6 Az iratokból kitűnik, hogy E. Dogan (született: 1948-ban) a Sicherheitsdirektion für das Bundesland Vorarlberg vele szemben az osztrák államterületen való tartós tartózkodási tilalmat elrendelő 2000. május 24-i határozatát támadta meg.

7 E határozat meghozatalakor E. Dogan körülbelül 27 éve élt Ausztriában, és több éve jogszerűen vállalt munkát. Nős, 4 gyermek apja. 1975-76-ban engedélyezték, hogy a családja hozzá költözzön.

8 Súlyos bűncselekmény elkövetése miatt 1998. augusztus 10-én letartóztatták, és 1999. március 9-én három év szabadságvesztésre ítélték, amit egészében kitöltött.

9 A megtámadott határozat ezen az elítélésen alapul. Az osztrák idegenrendészeti törvény (BGBl. I., 1997/75.) 36. cikke szerint ugyanis fennállnak a tartózkodási tilalom elrendelésének feltételei, ha a külföldit osztrák bíróság három hónapot meghaladó tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte. E. Dogan tartós tartózkodási tilalmat elrendelő határozat ellen indított keresetének halasztó hatályát nem ismerték el, így őt Ausztria elhagyására kötelezték.

10 A kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy E. Dogan előzetes letartóztatásba helyezéséig megszerezte az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdésében írt jogokat annak alapján, hogy négy évet meghaladó ideig jogszerű munkaviszonya volt Ausztriában.

11 A kérdést előterjesztő bíróság azonban bizonytalan abban, nem vesztette-e el E. Dogan e jogokat fogva tartása folytán. E tekintetben azt a kérdést teszi fel, hogy a C-340/97. sz. Nazli-ügyben 2000. február 10-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-957. o.) alapján tekinthető-e úgy, hogy nem csupán az előzetes letartóztatás, hanem általános jelleggel minden szabadságvesztés, még az el nem hanyagolható — a jelen esetben három év — tartamú szabadságvesztés is csak ideiglenesen szakítja meg a török munkavállalónak a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán való jelenlétét, és nem érinti az érintett szerzett jogait, amennyiben szabadulása után ésszerű időn belül munkát vállal, vagy éppen ellenkezőleg, a szakmai tevékenység gyakorlásának a büntetőjogi felelősség megállapítása és az azt követő szabadságvesztés miatti elmaradása nem „önhibán kívüli" munkanélküliségnek minősül az 1/80 határozat 6. cikke (2) bekezdésének második mondata értelmében, azon oknál fogva, mert az

az érintett felróható magatartásának következménye, ezért annak a munkavállaló által már gyakorolt jogok elvesztéséhez kell vezetnie.

12 Mivel a Verwaltungsgerichtshof úgy vélte, hogy e körülmények között a jogvita eldöntéséhez a közösségi jog értelmezése szükséges, eljárását felfüggesztette, és a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Akként kell-e értelmezni az [...] 1/80 határozat 6. cikkének (2) bekezdését, hogy a török állampolgár elveszíti az [e határozat] 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján őt megillető jogot, ha három év tartamú szabadságvesztés-büntetésének végrehajtása miatt fogva van?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

13 E kérdés hasznos megválaszolása végett emlékeztetni kell arra, hogy az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének szövegezéséből kitűnik: e rendelkezés első és második francia bekezdésétől eltérően — melyek csupán azt írják elő, hogy a tagállam területére jogszerűen és engedélyezett munkavállalás végett belépő török állampolgár, aki az első hivatalos munkaviszonyban töltött év után is ugyanannál a munkáltatónál dolgozik, mely részletes szabályok szerint végezhet munkát a fogadó tagállamban (első francia bekezdés), illetve mely részletes szabályok szerint fogadhatja el három év hivatalos munkaviszony után és a tagállamokból származó munkavállalók előnyben részesítésének fenntartása mellett ugyanazon foglalkozás körében más munkáltató állásajánlatát (második francia bekezdés) — ugyanezen

rendelkezés harmadik francia bekezdése a török munkavállalónak nem csupán a már létező állásajánlat elfogadásának a jogát adja meg, hanem az érintett által szabadon választott bármely munkaviszony keresésének és az ahhoz való hozzáférésnek a jogát is (lásd a C-171/95. sz. Tetik-ügyben 1997. január 23-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-329. o.] 26. pontját és a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 27. pontját).

14 Márpedig egyrészt az olyan török munkavállalóról szólva, mint E. Dogan, aki négy év hivatalos munkaviszony után a fogadó tagállamban e harmadik francia bekezdésnek megfelelően jogosult „a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő munkavállalásra", a Bíróság rendszeresen akként határozott, hogy e rendelkezés közvetlen hatályából nemcsak az következik, hogy az érintett az 1/80 határozatból egyedi jogot vezethet le a munkavállalás terén, de e jog hatékony érvényesülése szükségszerűen magában foglalja a megfelelő tartózkodási jogot is, amely független az e jogok megszerzéséhez szükséges feltételek folyamatos fennállásától (lásd a C-192/89. sz. Sevince-ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3461. o.] 29. és 31. pontját, a C-237/91. sz. Kus-ügyben 1992. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1992., I-6781. o.] 33. pontját, a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 26., 30. és 31. pontját, valamint a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 28. és 40. pontját; lásd ehhez hasonlóan az 1/80 határozat 7. cikke első bekezdésének második francia bekezdésével kapcsolatban a C-329/97. sz. Ergat-ügyben 2000. március 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-1487. o.] 40. pontját és a C-467/02. sz. Cetinkaya-ügyben 2004. november 11-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-10895. o.] 31. pontját, ugyanezen határozat 7. cikkének második bekezdésével kapcsolatban pedig a C-355/93. sz. Eroglu-ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-5113. o.] 20. pontját és a C-210/97. sz. Akman-ügyben 1998. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-7519. o.] 24. pontját).

15 Ugyanis az 1/80 határozat 6. cikkének (2) bekezdése kizárólag az ugyanezen cikk (1) bekezdésében szereplő, a hivatalos munkaviszony időtartamához igazodva fokozatosan szélesedő jogok megalapozásának szakaszára vonatkozik, és így egyedül az ehhez szükséges különböző munkavállalási időszakok számítása érdekében rögzíti a különböző munkaszünetelési okoknak az e szakaszokra gyakorolt hatását (erről lásd a C-434/93. sz. Bozkurt-ügyben 1995. június 6-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-1475. o.] 38. pontját, a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 36-39. pontját és a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 40. pontját).

16 Ezzel szemben, attól a pillanattól kezdve, amikor a török munkavállaló teljesítette az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésében írt feltételeket, és így az e rendelkezéssel juttatott, választása szerinti bármely munkaviszonyra vonatkozó, feltétlen szabad munkavállalási jog és az annak szükségszerű velejáróját képező tartózkodási jog jogosultjává válik, e cikk (2) bekezdése már nem alkalmazható.

17 Következésképpen, ellentétben az osztrák és a német kormány álláspontjával, az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésével juttatott jogok értelmezése független attól a ténytől, hogy e cikk (2) bekezdése a fogva tartást nem említi. Ugyanígy nem áll helyt e kormányok azon érve, miszerint a török munkavállalónak a fogva tartása idején fennálló munkaerőpiactól való távolléte neki felróható, így a fogva tartásból eredő munkanélküliség nem tekinthető „önhibáján kívülinek" e 6. cikk (2) bekezdésének második mondata értelmében.

18 Másfelől, az ítélkezési gyakorlat kimondja: avégett, hogy a török munkavállaló által az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján gyakorolt jogokat ne fosszuk meg a lényegüktől, e rendelkezést akként kell értelmezni, hogy az nem csupán a munkavégzésre vonatkozik, hanem a fogadó tagállam munkaerőpiacába már rendesen beilleszkedett érdekeltnek feltétlen munkavállalási jogot juttat, amely szükségszerűen magában foglalja azt is, hogy szabad döntése alapján a munkaviszonyt megszüntetheti, és helyette másikat kereshet (a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 35. pontja). E rendelkezés első és második francia bekezdésétől eltérően annak harmadik francia bekezdése ugyanis nem követel meg folyamatos munkaviszonyt.

19 A Bíróság ebből arra a következtetésre jut, hogy az ilyen török munkavállalónak joga van átmenetileg megszakítani a munkaviszonyát. Az ilyen megszakítás ellenére továbbra is a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán van jelen az 1/80 határozat (1) bekezdésének értelmében addig, amennyi időre más munkaviszony kereséséhez ésszerűen szüksége van. Így tehát ezen államban tartózkodási engedélyének meghosszabbítását kérheti a választása szerinti bármely munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés joga gyakorlásának folytatása végett, feltéve, hogy ténylegesen új munkát keres, és adott esetben más munkaviszony ésszerű időn belüli létesítése érdekében a munkaügyi hatóság rendelkezésére áll (erről lásd a Tetik-ítélet [hivatkozás fent] 30., 31., 41., 46. és 48. pontját, valamint a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 38. és 40. pontját).

20 Az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdésével bevezetett rendszeren és az e rendelkezés harmadik francia bekezdésében a török munkavállalónak juttatott munkavállalási és tartózkodási jog hatékony érvényesülésén alapuló fenti értelmezés követendő, bármi legyen is az érintett fogadó tagállami munkaerőpiacról való távollétének az oka, amennyiben e távollét ideiglenes jellegű.

21 Abban az esetben, ha a munkavállalás elmaradása – az alapügybelihez hasonlóan – a munkavállaló fogva tartásából következik, a fogva tartás végrehajtásának módja főszabály szerint közömbös, amennyiben az érintett török munkavállaló munkaerőpiacról való távolléte időben korlátozott.

22 Mint az a C-482/01. és C-493/01. sz., Orfanopoulos és Oliveri egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-5257. o.) 50. pontjából kitűnik, a Nazli-ítélet [hivatkozás fent] megoldása nem szorítkozik annak az ügynek az egyedi körülményeire, azaz hogy a kérdéses munkavállalót több mint egy évig előzetes letartóztatásban tartották, majd teljes tartamában felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték. Éppen ellenkezőleg, e megoldás az indokok azonossága folytán teljes egészében átvehető a hivatalos munkaerőpiacról végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtása miatti átmeneti távollét esetére. Közelebbről, nem releváns az a

körülmény, hogy a fogva tartás - akár hosszú ideig is - akadályozta az érintettet a munkavállalásban, mivel nem zárta ki későbbi részvételét az aktív életben.

23 E helyzetben a nemzeti hatóságok az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésén alapuló munkavállalási és tartózkodási jogainak gyakorlásában — kivéve, ha véglegesen felhagyott a fogadó tagállam hivatalos munkaerőpiacán való jelenléttel, mert objektíve már nincs esélye a munkaerőpiacra való újbóli beilleszkedésre vagy fogva tartásának letelte után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű határidejét — csak ugyanezen határozat 14. cikkének (1) bekezdése alapján korlátozhatják az érintettet (lásd a hivatkozott Nazli-ítélet 44. pontját).

24 E tekintetben fontos hozzáfűzni: az ítélkezési gyakorlatból is az következik, hogy az utóbbi rendelkezésre kiutasítás csak akkor alapítható, ha az érintett személyes magatartása a közrend újabb súlyos megzavarásának konkrét veszélyét rejti magában. Ilyen intézkedés tehát általános megelőzési céllal nem rendelhető el automatikusan a büntetőjogi felelősség megállapítását követően (lásd Nazli-ítélet [hivatkozás fent] 61., 63. és 64. pontjait).

25 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1/80 határozat 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján a választása szerinti munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés jogával rendelkező török állampolgár nem veszíti el e jogát azon oknál fogva, mert az akár több éves fogva tartása alatt nem végzett munkát, amennyiben a fogadó állam hivatalos munkaerőpiacáról való távolléte csupán átmeneti.

Az e rendelkezéssel az érintettnek juttatott munkavállalási és ahhoz kötődő tartózkodási jogok csak a közrend, a közbiztonság és a közegészség okán korlátozhatók ugyanezen határozat 14. cikke (1) bekezdésének alkalmazásával, vagy

azért, mert az érintett török állampolgár a szabadulása után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű idejét.

A költségekről

26 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló megállapodás létesítette Társulási Tanács 1/80 határozata 6. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján a választása szerinti munkaviszonyhoz való szabad hozzáférés jogával rendelkező török állampolgár nem veszíti el e jogát azon oknál fogva, mert az akár több éves fogva tartása alatt nem végzett munkát, amennyiben a fogadó állam hivatalos munkaerőpiacáról való távolléte csupán átmeneti.

Az e rendelkezéssel az érintettnek juttatott munkavállalási és ahhoz kötődő tartózkodási jogok csak a közrend, a közbiztonság és a közegészség okán korlátozhatók ugyanezen határozat 14. cikke (1) bekezdésének alkalmazásával, vagy azért, mert az érintett török állampolgár a szabadulása után túllépte az új munkaviszony létesítésének ésszerű idejét.

Aláírások